

BATMAN

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

Temmuz 2025

TÜRKİYE TURİZM
TANITIM VE GELİŞTİRME
AJANSI

BATMAN

Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası

18 TEMMUZ 2025

Katkıda Bulunanlar:

Prof. Dr. Bilgehan Gülcan

Doç. Dr. Halil Burak Sakal

Doç. Dr. Mehmet Bahar

Doç. Dr. Feridun Duman

Sosyal ve Stratejik Çalışmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Katkılarıyla Hazırlanmıştır.

Kapadokya Üniversitesi

50420 Mustafapařa, Ürgüp, Nevřehir

İÇERİK

1.	GİRİŞ	1
2.	Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler	2
3.	Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler	2
4.	Batman Turizm Analizi	3
4.1.	İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi	3
4.2.	İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi	4
4.3.	İlin Konaklama Analizi ve Hedefi	4
4.4.	İlin Mevsimsellik Durum Analizi	5
4.5.	İlin Turizm Türleri Analizi	6
5.	Destinasyon Risk Analizi	6
6.	Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma	8
7.	Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme	9
8.	Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma	9
9.	Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma	10
10.	Tematik Rotalar Geliştirme	10
11.	Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma	11
12.	Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma	12
13.	Nitelikli Hediyeelik Eşya Envanterini Geliştirme	12
14.	Hasankeyf Özelinde Batman Destinasyonunun Etkili Tanıtımını Yapma	13
15.	Yerel Yemeklerin Tadılabilceği Bir Mutfak Deneyim Atölyesi Ortaya Çıkarma	13
16.	Mevcut Konaklama Tesisleri ve Restoran Menülerinde Yerel Yemeklerin Yer Almasını Sağlama	14
17.	Yerel El Sanatlarını Yeniden Canlandırarak Hediyeelik Eşya Envanterini Canlandırma	14
18.	Sağlık Turizmi Kapsamında Hedef Pazarlarda Etkili Tanıtım Yapma ve Yeni Pazarlar Oluşturma	14
19.	Dağ ve Yol Bisiklet Rotaları Oluşturma	15
20.	Hasankeyf CittaSlow (Yavaş Şehir) ve Gönüllü Köyü En İyi Turizm Köyü Başvurularını Yapma	15
21.	Karavan Park Alanları Üretme	16
22.	Batman Deneyim Turları Düzenlenme	16
23.	Hasankeyf Esnafına Turizm Bilinci Kazandırma	17
24.	Endüstriyel Mirası Turistik Ürün Hâline Getirme	17
25.	Turizm Bilgi Merkezlerini ve Yönlendirme Tabelalarını Ziyaretçilere Kolaylık Sağlayacak Şekilde Düzenlenme	18
26.	Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme	18

1. GİRİŞ

Batman, Türkiye'nin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yer alan, köklü tarihî geçmişi, etkileyici doğası, zengin kültürel dokusu ve kendine özgü mutfağıyla öne çıkan bir destinasyondur. Batman'ın tarihi, Mezopotamya uygarlıklarına kadar uzanır ve bölge, Sümerler, Babiller, Asurlar, Persler, Roma, Bizans, Artuklu, Selçuklu ve Osmanlı gibi pek çok medeniyetin izlerini taşır. Tarihî yapılar arasında Hasankeyf, Malabadi Köprüsü, Zeynel Bey Türbesi, El-Rızk Camii ve İmam Abdullah Zaviyesi dikkat çeker. Dicle Nehri kıyısı, Hasankeyf Mağaraları ve Raman Dağı gibi doğal alanlar, bölgenin çarpıcı coğrafi zenginliğini yansıtan, başlıca unsurlardır. Özellikle sular altında kalmadan önceki Hasankeyf ve yeni Hasankeyf yerleşimi, fotoğrafçılık, tarihî keşifler ve kültürel yürüyüşler için önemli bir cazibe merkezidir. Batman'da zengin Kürt, Arap ve Türk kültürlerinin iç içe geçtiği mutfak geleneği, perde pılavı, içli köfte, mumbar dolması ve tandır ekmeği gibi özgün tatlarla kendini gösterir. Kentte kültür turizmi, tarih turizmi, inanç turizmi, doğa turizmi ve gastronomi turizmi gibi farklı turizm türlerinde gelişme potansiyeli mevcuttur. Hasankeyf, Malabadi Köprüsü, perde pılavı ve Dicle Nehri şehrin öne çıkan simgeleri arasındadır.

Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası, ilin doğal ve kültürel kaynak potansiyeli başta olmak üzere, diğer kaynaklarını da hesaba katarak, öncelikle kültür ve tarih turizmi olmak üzere doğa turizmi, inanç turizmi, gastronomi turizmi ve ekoturizm gibi turizm türlerinde Türkiye turizmde marka değeri yaratma potansiyeli olan Batman'a yönelik özet biçimde ve odaklı bir yaklaşımla hazırlanmıştır. Yol Haritası, Covid-19 salgını sürecinde ortaya çıkan, yeni turizm eğilimleri dikkate alınarak güncellenen Türkiye Turizm Ana Planı kapsamında ortaya konan amaç ve hedeflerle uyumlu biçimde hazırlanmış ve Batman'ın turizmde kısa ve orta vadede hızlı sonuç alınabilecek öncelikli başlıkları ortaya koymayı amaç edinmiştir.

Batman; 2024 yılında yaklaşık 11 bin yabancı, 116 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 127 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Bu faaliyetle elde edilen gelir ise yabancı turist için yaklaşık 2 milyon ABD doları, yerli turist için 22 milyon ABD doları olmak üzere yaklaşık toplam 24 milyon ABD dolarıdır. Aynı yılda ortalama geceleme 2,29 gün olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 34,6 olarak hesaplanmıştır. Söz konusu veriler, ilin potansiyeli göz önüne alındığında Batman'ın Türkiye turizmine katkısının daha fazla artırılabilceğini göstermektedir.

Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası kapsamında ilin tesise gelişte 2029 yılı turist sayısı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 23 bin kişi ve yerli turist için 180 bin kişi olmak üzere toplamda yaklaşık 203 bin kişi; turizm geliri hedefi ise yabancı turist için yaklaşık 4,7 milyon ABD doları ve yerli turist için 41 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 45,7 milyon ABD doları olarak tespit edilmiştir. Bu hedeflere ulaşabilmesine destek olacak ve kısa ve orta vadede sonuçlanabilecek eylem önerileri, *Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'nda ortaya konmuştur.

Bir destinasyonun turistik cazibesini koruyarak turizm gelirlerini sürdürebilmesi ve artırabilmesi, turizm kaynakları ve bu kaynakları turizm ürünü olarak sunmadaki gücüne bağlıdır. Günümüzde turizmdeki rekabet gücü gelen ziyaretçi sayısı, gelir, yatak kapasitesi, lüks otellerin sayısı gibi nicel veriler yanında yerine konamayacak doğal, beşerî ve kültürel kaynakların sürdürülebilir yönetimi ve risklere karşı dayanıklılığı ile ölçülmektedir. Buradan hareketle, *Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, sürdürülebilirlik ve dayanıklılık kavramları ilke ve yaklaşımı ile hazırlanmıştır.

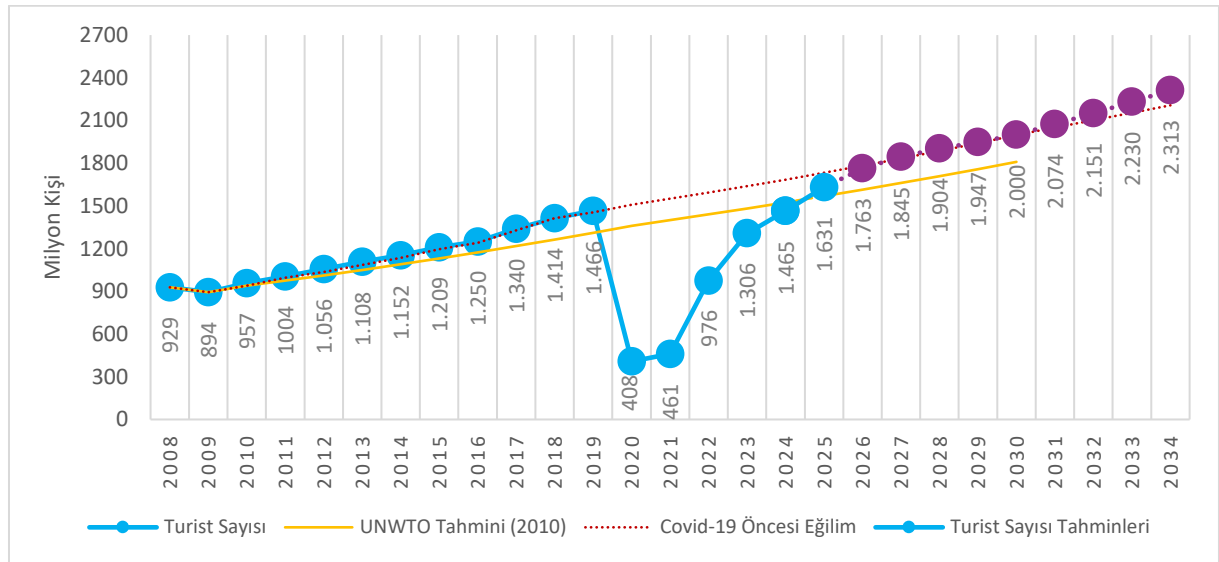
Yol Haritası hazırlık sürecinde Batman İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu paydaşları ile 23.06.2025 tarihinde çevrim içi arama konferansı gerçekleştirilmiş ve ile özel, öncelikli geliştirme başlıkları

ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne dağıtımı yapılan ve önceden hazırlanmış İl Politika Tespit Formu ve İl Risk Analiz Anketi olmak üzere iki adet anket formu da il paydaşlarına elektronik ortamda iletilmiş ve sonuçları analiz edilerek metne eklenmiştir. Bu kapsamda *Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*, ilin destinasyon yönetim sorumluluğunu üstlenen Batman İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu için sürdürülebilir, rekabetçi ve gelir etkisi yüksek turizm gelişimini destekleyen başlıklarla kısa vadeli bir eylem rehberi niteliğindedir.

2. Küresel Turizmin Analizi ve Hedefler

2019 yılında dünya genelindeki turist sayısı, 1,47 milyar kişi ve 1,49 trilyon ABD doları ile rekor düzeye ulaşmıştır. Ancak 2020-2021 yıllarında yaşanan Covid-19 salgını, turizm faaliyetlerini dünya çapında durma noktasına getirmiştir. Salgın sonrası dönemde küresel turizm hacminin 2019 yılı seviyelerine dönmesinin ancak 2025 yılı içerisinde gerçekleşmesi beklenmektedir (Şekil 2.1.).

Mayıs 2025 tarihli uluslararası istatistikler 2024 yılında uluslararası turizm faaliyetlerine toplam 1 milyar 465 milyon kişinin katıldığını, aynı yıldaki uluslararası turizm gelirlerinin ise 1 trilyon 731 milyar ABD dolarına ulaştığını göstermektedir. Buna göre 2024 yılında uluslararası turist sayısında bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 12,2 artış gerçekleşirken, Avrupa kıtasının uluslararası turizmdeki toplam pazar payı yüzde 51,6; Türkiye'nin uluslararası turist sayısından aldığı pay yüzde 4,25 ve uluslararası turizm gelirinden aldığı pay ise yüzde 3,53 olarak gerçekleşmiştir.

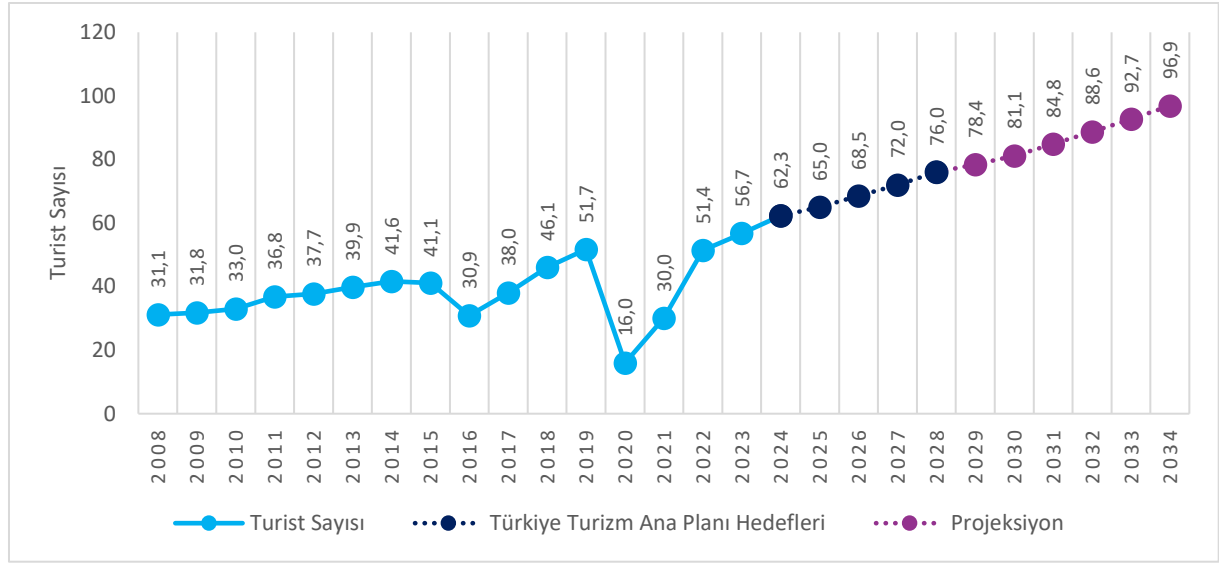
Şekil 2.1. Küresel turist sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve tahminler

Kaynak: UN Tourism Mayıs 2025; T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. Tahminler 2025 yılından başlamakta olup tahminler yapılırken UN Tourism verileri, Avrupa Seyahat Komisyonu öngörülleri ve uluslararası kuruluşların dünya ekonomisine yönelik büyüme beklentileri esas alınmıştır. 2028-2034 dönemi için Kapadokya Üniversitesi tarafından yapılan tahminler kullanılmıştır.

3. Türkiye Turizminin Analizi ve Ulusal Hedefler

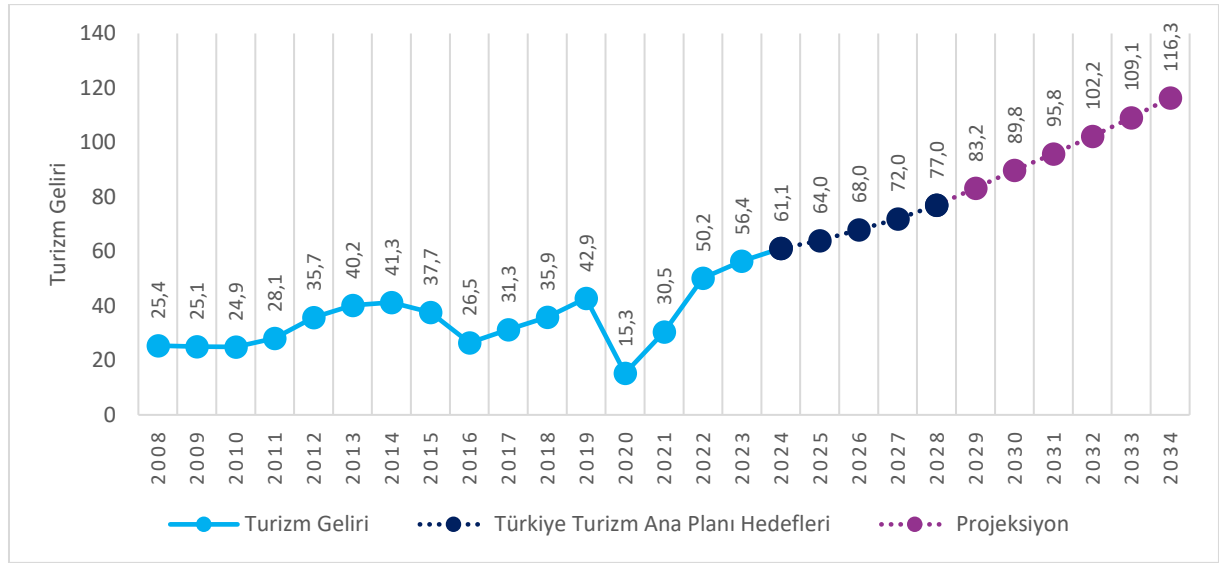
Önemli bir küresel turizm ülkesi olan Türkiye'de, turizm sektörünün gayri safi yurt içi hasılasına doğrudan ve dolaylı katkısı, uzun yıllar ortalamasına göre yaklaşık yüzde 11 seviyesindedir. Covid-19 salgını sonrası TGA tarafından yapılan etkili tanıtım, Güvenli Turizm Sertifika uygulaması ve Türkiye Sürdürülebilir Turizm Programı gibi yaratıcı politikalarla fark yaratan Türk turizmi, "V" çıkışı yakalayarak hızla toparlanmış ve 2023 yılı itibarıyla rekor düzeydeki rakamlara ulaşmıştır. 2024 yılında ise Türkiye; yaklaşık toplam 62,3 milyon turist sayısına ve 61,1 milyar ABD doları gelire ulaşmıştır (Şekil 3.1. ve Şekil 3.2.).

Uyguladığı turizm stratejisi ve yenilikçi politikalar ile yakaladığı büyüme ivmesini devam ettirmeyi amaçlayan Türkiye, 2028 yılında toplam 76 milyon turisti ağırlamayı ve turizmden toplam 77 milyar ABD doları gelir elde etmeyi hedeflemektedir.

Şekil 3.1. Türkiye'nin yıllık ziyaretçi sayıları (milyon kişi): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2025 yılından başlanmaktadır.

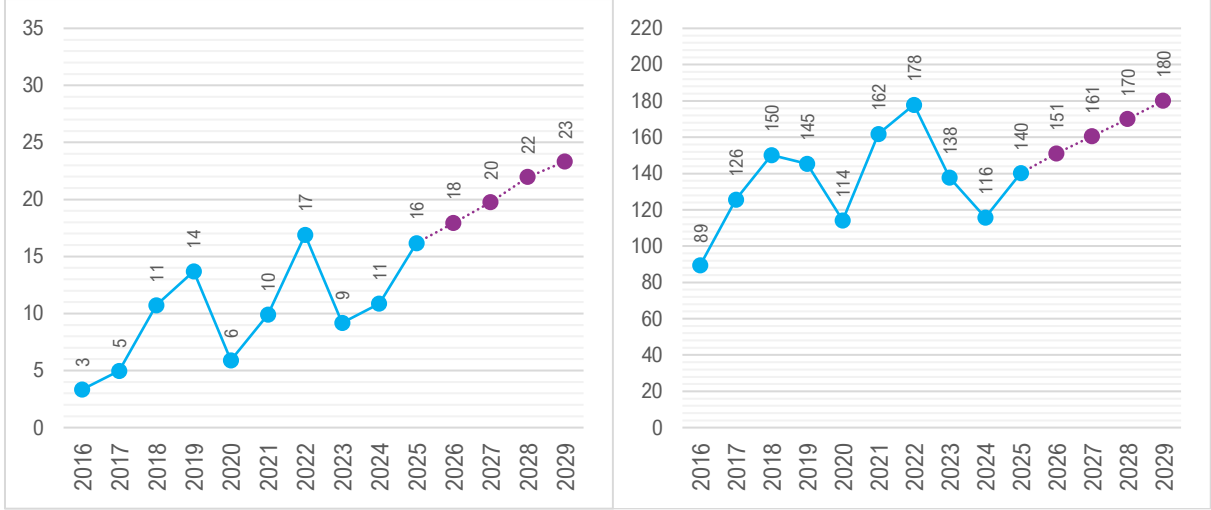
Şekil 3.2. Türkiye'nin turizm geliri (milyar ABD doları): gerçekleştirmeler ve hedefler

Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi. Hedefler 2025 yılından başlanmaktadır.

4. Batman Turizm Analizi

4.1. İlin Ziyaretçi Analizi ve Hedefi

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı konaklama istatistiklerine göre 2024 yılında Batman; yaklaşık 11 bin yabancı, 116 bin yerli olmak üzere yaklaşık toplam 127 bin turisti konaklama tesislerinde ağırlamıştır. Aynı yılda ortalama geceleme 2,29 gün olarak gerçekleşirken, ortalama tesis doluluk oranı ise yüzde 34,6 olarak hesaplanmıştır. İlin 2029 yılı hedefi, yabancı turist için yaklaşık 23 bin kişi ve yerli turist için yaklaşık 180 bin kişi olmak üzere toplamda yaklaşık 203 bin kişi olarak hesaplanmıştır (Şekil 4.1.1.).

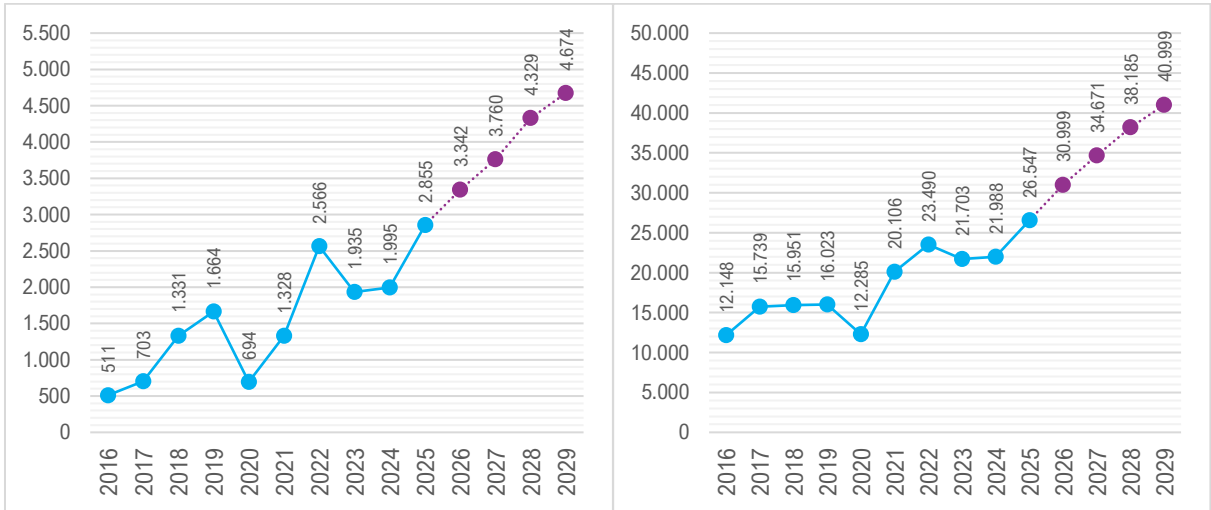

Şekil 4.1.1. Batman'ın ağırladığı yabancı (sol) ve yerli (sağ) turist sayısı ve tahminler (yüz kişi)
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.2. İlin Turizm Gelir Analizi ve Hedefi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan turizm istatistikleri temel alınarak yapılan hesaplamalar, Batman'ın 2024 yılında yabancı turistlerden yaklaşık 2 milyon ABD doları, yerli turistlerden yaklaşık 22 milyon ABD doları gelir elde ederek turizmden bir yıl içinde yaklaşık olarak toplam 24 milyon ABD doları gelir elde ettiğini göstermektedir (Şekil 4.2.1.).

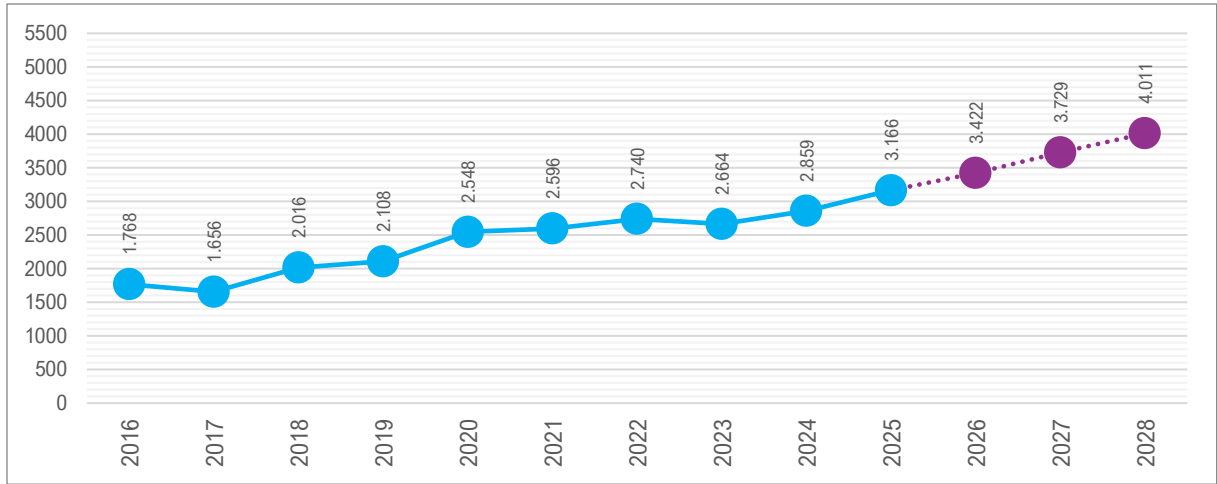
Turizm gelirlerinde Batman, 2029 yılı itibarıyla yabancı turistlerden yaklaşık 4,7 milyon ABD doları, yerli turistlerden ise 41 milyon ABD doları olmak üzere toplamda yaklaşık 45,7 milyon ABD doları gelir elde etme potansiyeline sahiptir.

Şekil 4.2.1. Batman'ın yabancı (sol) ve yerli (sağ) turistlerden turizm geliri ve tahminler (bin ABD doları)
Kaynak: TÜİK, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kapadokya Üniversitesi.

4.3. İlin Konaklama Analizi ve Hedefi

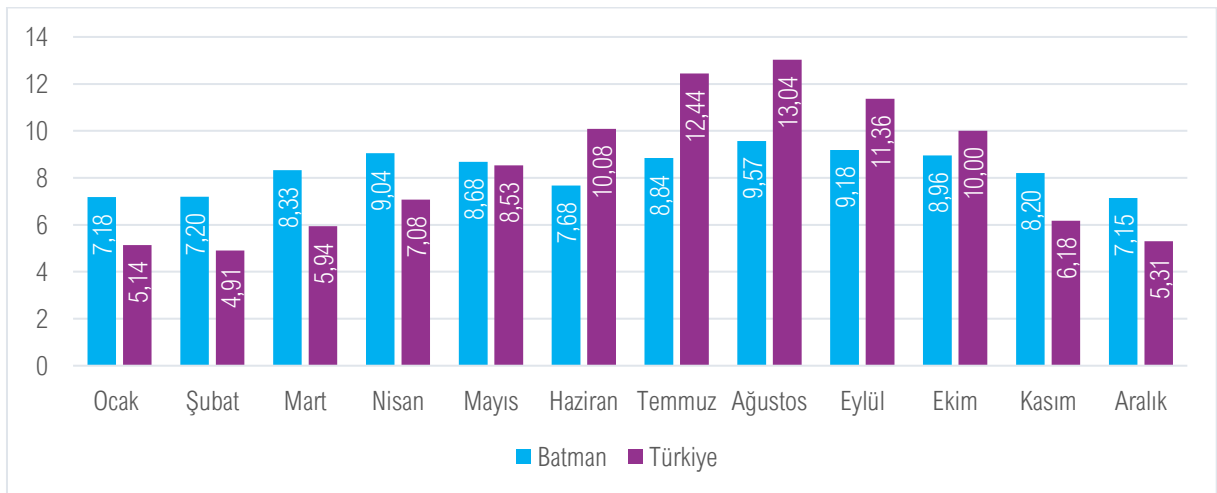
Batman'da 2024 yılı itibarıyla toplam 25 adet konaklama tesisi bulunmaktadır. Konaklama tesislerinin toplam yatak kapasitesi ise 2.859'dur. Tesis doluluk oranı yüzde 34,6 ve ortalama geceleme 2,29'dur. İlin mevcut istatistikleri incelendiğinde, mevcut ivmenin devam etmesi koşuluyla 2028 yılında yatak kapasitesinde yaklaşık yüzde 40'lık bir artış göstereceği öngörülmektedir (Şekil 4.3.1.).

Şekil 4.3.1. Batman'ın yatak kapasitesi ve tahminler
Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.4. İlin Mevsimsellik Durum Analizi

Turizmin 12 aya yayılma hedefi, turizm arz kaynaklarının etkin kullanımı ve etkili tanıtım çabalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu hedef, Türkiye Turizmi Ana Planı'nda üzerinde önemle durulan bir başlıktır. Türkiye turizmi ile Batman turizminin mevsimsellik analizi Şekil 4.4.1.'de karşılaştırmalı olarak görülmektedir. Buradan, Türkiye ile Batman'ın mevsimsellik dağılımında farklılıklar olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan Ocak, Şubat, Mart, Nisan, Mayıs, Kasım ve Aralık ayları arasında Batman'daki tesise gelişlerin Türkiye ortalamasının üstünde seyrettiği dikkati çekmektedir. Diğer aylarda Batman'daki tesise gelişler Türkiye ortalamasının altındadır. Batman'ın bazı aylarda Türkiye ortalamasının altında olmasının ildeki mevsim şartlarına ve mevcut turizm türlerine bağlı olduğu düşünülmektedir. Batman ve Türkiye genelindeki mevsimsel turizm trendlerinin, turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin ve turizm planlamacılarının pazarlama stratejilerini ve işletme planlarını belirlediği düşünüldüğünde, destinasyonların mevsimsel faktörleri dikkate almaları önem arz etmektedir. Dolayısıyla ildeki turizm hareketliliğinin ve buna bağlı oluşacak talebin yıl içine dengeli yayılması için ildeki turizm türlerinin çeşitlendirilmesi ve bazı turizm türü başlıklarındaki etkililiğin artırılması gerekmektedir.

Şekil 4.4.1. Türkiye ve Batman karşılaştırmalı mevsimsellik durumu

Not: Veriler, destinasyondaki yıllık toplam konaklama sayısının yüzdesel dağılımı olarak verilmiştir. Hesaplama yapılırken normal eğilim dışında değerlendirilen salgın dönemi çıkarılmış; 2017, 2018, 2019, 2022, 2023 ve 2024 yıllarına ait yerli ve yabancı turistlerin toplam tesise geliş verileri esas alınmıştır.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı.

4.5. İlin Turizm Türleri Analizi

Batman ili, zengin doğal güzellikleri, kültürel mirası ve tarihî dokusuyla önemli bir turizm potansiyeline sahiptir. Heredot'a uzanan halk hikâyelerine ve mitlere sahiptir. Ancak bu potansiyel henüz tam olarak değerlendirilememektedir.

Kültür ve tarih turizmi açısından Batman, birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olup Hasankeyf en önemli çekim merkezidir. Hasankeyf'teki tarihî yapılar ve arkeolojik alanlar, Ilısu Barajı nedeniyle su altında kalmıştır ancak baraj sonrası su temelli turizm fırsatları da mevcuttur. Batman Müzesi, bölgenin tarihini yansıtan, önemli eserler sergilemektedir. Ayrıca Malabadi Köprüsü, Mor-Kiryakus Manastırı gibi birçok tarihî ve kültürel varlık bulunmaktadır. İl genelinde 103 taşınmaz kültür varlığı ve 34 sit alanı mevcuttur.

Doğa ve spor turizmi alanında, Dicle Nehri ve diğer su kaynakları henüz yeterince turistik olarak kullanılmamaktadır. Mereto, Raman ve Sason dağları doğa sporları için uygundur. Batman, kelebek gözlemciliği alanında sahip olduğu 124 kelebek türü ile pilot şehir olma potansiyeline sahiptir. Yedi yürüyüş rotası (1 kelebek gözlemciliği, 4 tematik kültür ve 2 trekking rotası) ve çeşitli su ve doğa sporları (deniz paraşütü, kano, zipline, kaya tırmanış, yamaç paraşütü vb.) aktiviteleri geliştirilmelidir.

Gastronomi turizmi bölgenin yöresel lezzetleri ve coğrafi işarete sahip Batman piçik yemeği, Batman Şam böreği, Gercüş mezrune üzümü, Hasankeyf mahina sarımsığı, Kozluk domatesi ve Sason çileği gibi ürünleriyle öne çıkar. Sason balı, Sason çileği, Gercüş üzüm pekmezi gibi ürünler etkili şekilde tanıtılmakla birlikte bazı yöresel tatların (piçik yemeği, Kozluk domatesi vb.) tanıtımında eksiklikler bulunmaktadır.

Sağlık turizminde Batman'da kamu ve özel sağlık tesisleri ile termal kaplıcalar bulunmaktadır ve çevre iller ile komşu ülkelerden hasta kabul edilmektedir. Sağlık turizmi yatırımlarının gelişmesi için özellikle, Irak, Suriye ve İran gibi ülkelerden Batman'a direkt uçuşların sayısı arttırılmalıdır.

İnanç turizmi kapsamında, Seyyid Bilal Türbesi, Hristiyan Süryanilerin ve Ezidilerin bölgede ikamet etmesi, Avrupa'da yaşayan bu inançların mensupları için önemli bir çekim kaynağıdır. Ayrıca Artuklu Dönemi'ne ait dinî yapılar da bu önemi arttırmaktadır. Bölge, farklı dinlere ait, kutsal mekânlara ev sahipliği yapmaktadır.

Özel ilgi turizmi olarak Batman'ın petrol teması benzersiz bir potansiyel sunmaktadır ancak henüz turistik ürüne dönüştürülmemiştir. Kurulması planlanan "Petrol Müzesi" en kısa sürede hayata geçirilmelidir. Ayrıca Batman ismi, popüler kültürdeki "Batman filmi" ile benzerliği nedeniyle yerli-yabancı turistler için ilgi çekicidir.

Hava yolu, demir yolu ve kara yolu ile erişim kolaydır. Ancak başta Kurtalan Ekspresi olmak üzere demir yolu potansiyeli yeterince değerlendirilememektedir. Bölgeye erişimi arttırmak için çevre illere olan bağlantı yollarının iyileştirilmesi, yurt içi ve yurt dışı direkt uçuşların arttırılması, bölgenin hızlı tren seferleri geliştirilecek iller kapsamına alınması sağlanmalıdır.

Etkinlikler ve festivaller genellikle yerel düzeyde olup, turistik çekicilik açısından sınırlıdır ancak gelişme potansiyeli taşımaktadır. Konaklama kapasitesi sınırlı ve ilçelerde yetersizdir. Ulusal/uluslararası otel zincirlerinin bölgede otel açmalarını teşvik edilmelidir.

5. Destinasyon Risk Analizi

Küresel Riskler	Olasılık					Şiddet					Skor
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	

Ukrayna-Rusya Savaşının Uzaması			X					X			9
Avrupa Enerji Krizi			X					X			9
Çin-Tayvan Arası Soğuk Savaş'ın Sıcak Çatışmaya Dönme İhtimali			X						X		12
Kuzey Kore-Güney Kore Çekişmesi		X					X				4
Küresel Durgunluk				X					X		16
Yeni Bir Salgın Hastalık			X						X		12
Gıdaya Erişim Zorluğu/Kıtlık			X					X			9
İklim Değişikliği				X					X		16
Doğal Kaynak Krizleri (Su/Enerji Kaynakları)			X						X		12
Biyçeşitlilik Kaybı ve Ekosistem Çöküşü			X						X		12
Büyük Ölçekli Gönülsüz Göç				X					X		16
Yaygın Siber Suç ve Siber Güvensizlik			X						X		12
Yaşam Maliyeti Krizi				X					X		16
	Olasılık					Şiddet					
Ülkesel Riskler	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Doğal Afetler					X					X	25
Yeni Bir Salgın Hastalık		X						X			6
İklim Değişikliği ve Çevre Sorunları					X				X		20
Bölgesel Savaş ve Terör Riski					X				X		20
Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Politik Gündem				X					X		16
Siber Güvenlik Açıkları			X					X			9
Seyahat Güvenliği/Asayiş-Turiste Yönelik Tehdit			X					X			9
Enflasyon				X				X			12
Rakip Ülke Söylemi			X				X				6
	Olasılık					Şiddet					
Yerel Riskler	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
Terör Riski		X					X				4
Sağlık (Hasta Tedavisi, Acil Müdahale)		X					X				4
Nitelikli Personel İstihdamı				X				X			12
Dolandırıcılık		X					X				4
Yerel Halkın Turizm Faaliyetlerine Uyum Sorunu			X				X				6
Aşırı Turizm Talebi		X					X				4
Çevre Kirliliği ve Temiz Su Kaynaklarının Azalması			X					X			9
Radikal Akımlar		X					X				4
Deprem Riski			X					X			9
Yapı Güvenliği			X					X			9
Heyelan/Kaya Düşmesi/Çığ			X				X				6
Doğal Güzelliğin Yok Olması ve Çarpık Yapılaşma			X					X			9
Tek Pazara Bağımlılık			X					X			9
Kaçak Göçmenler		X					X				4
Güvensiz Şehir Algısı		X					X				4
Somut Kültürel Mirasın Tahribatı			X				X				6
Endemik Türlerin Yok Olma Tehlikesi		X						X			6
Katı Atık Bertaraf ve Su Arıtma Problemi		X					X				4
Sel/Taşkın/Su Baskını/Dolu/Fırtına				X				X			12
Yangın		X						X			6
Meteorolojik ve İklim Değişikliği Kaynaklı Afetler			X					X			9
Kuraklık			X					X			9
Endüstriyel ve Teknolojik Kazalar			X					X			9
Jeotermal Kaynakların Denetimsiz Kullanımı			X					X			9
Mezopotamya Kültür Rotası'na Entegrasyon Eksikliği		X						X			6
Dicle Nehri ve Suların Endüstriyel Kirlenme Riski			X					X			9

Risk Skorlaması ve Risk Puanı Sonucu

		Şiddeti				
		Çok Ciddi 5	Ciddi 4	Orta 3	Hafif 2	Çok Hafif 1
Olasılık	Çok Yüksek 5	Yüksek 25	Yüksek 20	Yüksek 15	Orta 10	Düşük 5
	Yüksek 4	Yüksek 20	Yüksek 16	Orta 12	Orta 8	Düşük 4
	Orta 3	Yüksek 15	Orta 12	Orta 9	Düşük 6	Düşük 3
	Düşük 2	Orta 10	Orta 8	Düşük 6	Düşük 4	Düşük 2
	Çok Düşük 1	Düşük 5	Düşük 4	Düşük 3	Düşük 2	Düşük 1

RİSK SKORU	EYLEM
25, 20, 16, 15	KABUL EDİLEMEZ RİSK: Bu risklerle ilgili hemen çalışma yapılmalıdır.
12, 10, 9, 8	DİKKATE DEĞER RİSK: Bu risklere mümkün olduğu kadar çabuk müdahale edilmelidir.
6, 5, 4, 3, 2, 1	KABUL EDİLEBİLİR RİSK: Acil tedbir gerektirmeyebilir. Orta vadede çalışma yapılmalıdır.

6. Rekabet Analizi ve Rekabet Gücünü Artırma

Batman, Diyarbakır, Mardin, Bitlis, Siirt, Şırnak gibi doğal, tarihî ve kültürel açıdan zengin şehirlere yakın olması ve Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) tur programlarının geçiş güzergâhında bulunması avantajlarına sahip bir ilimizdir. 12 bin yıl öncesine uzanan tarih, 103 taşınmaz kültür varlığı, 34 sit alanı ve Hasankeyf gibi önemli turistik unsurlara sahiptir. Petrol ve kelebek gözlemciliği gibi özgün temalara sahip, Türkiye’de tek ilimizdir. Dicle Nehri, Batman ve Garzan Çayları ile trekking ve su sporları yapımına uygundur. Şehir merkezine yakın havalimanı, demir yolu ulaşımı ve gelişmiş kara yolu erişimi ile kolay ulaşılabilir bir konumdadır. Bunun yanı sıra sahip olduğu bu turistik potansiyeli bir ürün hâline dönüştürememesi, sahip olduğu su kaynaklarının turizm faaliyetlerine etkin olarak entegre edilememesi, eğlence, alışveriş, kongre-fuar alanı vb. altyapı eksiklikleri, turistik hediyelik eşya eksikliği, dijital platformlarda yeteri kadar tanıtılmaması, haksız bir şekilde sahip olduğu olumsuz güvenlik algısı, yerel halkın turizm bilincine yeteri kadar sahip olmaması olumsuz yönleridir.

Batman’ın potansiyel olarak rakip olan iller, Diyarbakır, Mardin, Şanlıurfa ve Gaziantep şehirleridir. Bu iller, uluslararası bilinirlikleri, sahip oldukları güçlü marka imajları, mevcut gelişmiş turizm ürünleriyle Batman’ın en büyük rakibi konumundadır. Ayrıca bu iller, sahip oldukları dijital tanıtım imkânları, sosyal medya görünürlükleri ile Batman’a kıyasla bir hayli avantajlı konumdadır. Bu sebeple Go Batman Instagram hesabı ve <http://batman.goturkiye.com> hesapları profesyonel SEO’luk hizmetiyle yönetilmelidir. Mevcut durumda Go Batman Instagram hesabında 170 gönderi ve sadece 1752 takipçi bulunmaktadır. Özellikle diasporadaki Batmanlılar kullanılarak bu hesapların etkileşimleri artırılmalıdır. Rakip illerdeki Go Instagram hesapları incelendiğinde Batman’a göre çok daha aktif kullanıldığı görülmektedir.

Batman’ın bu iller ile rekabet edebilmesi için sahip olduğu turistik ürün ve altyapısını geliştirmesi gerekmektedir. Bu amaçla Batman’ın sahip olduğu “petrol” teması, su kaynakları gibi çekicilikleri için somut turistik ürünler (temalı turlar, su sporları vb.) geliştirilmelidir. Bölgenin ihtiyaç duyduğu nitelikli konaklama tesis sayısı yetersizdir. Bu sebeple ulusal ya da uluslararası zincir işletmelerin bölgeye yatırım yapması teşvik edilmelidir. Ayrıca var olan tesislerin niteliklerini artırıcı faaliyetler de yapılmalıdır. Bu amaçla gerek renevasyon gerekse eğitim faaliyetleri il genelinde düzenlenmelidir. İlin etkili tanıtımı için dijital pazarlama imkânlarından faydalanılmalıdır. Bu amaçla “Go Batman” hesaplarının içerik çeşitliliği artırılmalı ve ilin sahip olduğu tarihî ve kültürel değerler profesyonel çekimlerle tanıtılmalıdır. Özellikle gastronomik unsurların tanıtımına öncelik verilmeli, yöreye ait dokumacılık, el yapımı bebek, ahşap oymacılığı gibi el sanatları, hazırlanacak özenli videolar ile bu hesaplardan tanıtılmalıdır. Batman’ın tarihî ve kültürel dokusunu yansıtan dizi ve film projelerine ev sahipliği yapması teşvik edilmelidir. Seyahat yazarları ve sosyal medya fenomenleri Batman’a davet edilerek bölgede yaşadıkları yöresel deneyimlerini paylaşmaları için teşvik edilmelidir. Rakip iller ile kıyaslandığında yerel halkın turizm bilincinin geride olduğu görülmektedir. Bu sebeple başta ev pansiyonculuğu olmak üzere yerel halka turizm bilinci kazandıracak eğitimler verilmelidir.

7. Sürdürülebilir Turizm Uygulamalarını Geliştirme

*Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'*nda yer alan tüm başlıklar, sürdürülebilir turizm anlayışını kapsayan ilkeler ve uygulamalar ile uyumlu olacak şekilde hazırlanmıştır. Turizmde sürdürülebilirlik anlayışı ile yerel ekonomiye katkı sağlayarak yerel halkın refahını artırmak, kültürel ve sosyal çeşitliliğin devamlılığını sağlamak, turizmin hem çevre hem toplum üzerindeki olumsuz etkilerini en aza indirmek, doğal ve kültürel mirasın korunmasını sağlamak ve ziyaretçilerin yaşam kalitelerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda *Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası'*nda il turizminin gelişmesi için;

- a. Turizmin doğal çevre üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- b. Turizmin kültürel miras üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- c. Turizmin yerel halkın sosyal ve ekonomik yaşamı üzerindeki negatif etkilerini azaltmak ve faydasını artırmak,
- d. Etkili sürdürülebilir bir turizm yönetimi geliştirmek, ilkeleri benimsenmektedir.

Batman'ın doğal güzellikleri (akarsular, yeşil alanlar) henüz yeterince turistik ürüne dönüştürülemediği durumdadır. Çevre temizliği sorunları ve potansiyel aşırı turizm yoğunluğu gibi riskler, doğal çevrenin sürdürülebilirliğini tehdit eden unsurlardır. Bu sorunların üstesinden gelmek için çevre kirliliğinin en aza indirilmesi, doğal ekosistemlerin korunması ve kaynak verimliliğinin artırılması hedeflenmelidir. İlsu Barajı sonrası Hasankeyf'te su temelli aktivitelerin geliştirilmesi, trekking ve kelebek gözlemciliği gibi doğa temelli turizm rotalarının oluşturulması ve agroturizmin desteklenmesi gibi faaliyetler doğal çevreyi turizme entegre ederek hem korumayı hem de faydayı artırmayı sağlayacaktır. Batman'ın tarihî ve kültürel zenginlikleri (Hasankeyf, Hallan Çemi Höyüğü, Dengbejlik geleneği vb.) tam potansiyeline ulaşamamış ve yeterince tanıtılamamıştır. Batman'a özgü nitelikli hediyelik eşya eksikliği ve "petrol" temasının turistik kimliğe dönüştürülememesi de dikkati çeken unsurlar arasındadır. Bu sebeple, yerel kültürün ve tarihî mirasın korunması, kültürel çeşitliliğin desteklenmesi ve somut olmayan kültürel mirasın (Dengbejlik gibi) turizme kazandırılması önem taşımaktadır. Hasankeyf dışındaki diğer ilçelerdeki turistik cazibelerin vurgulanması, yerel el sanatlarının desteklenmesi ve tanıtımı, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasını ve turizm gelirlerinde artışı sağlayacaktır. Turizmin yerel halk üzerindeki etkileri incelendiğinde, turizm bilincinin yetersizliği, eğlence ve alışveriş imkânlarının kısıtlılığı ve güvenlik endişeleri gibi sorunlar göze çarpmaktadır. Yerel halkın turizm gelirlerinden yeterince faydalanamaması ve potansiyel gelir dağılımı eşitsizliği gibi riskler de mevcuttur. Bu alanda, yerel halkın refahının artırılması, turizmden elde edilen faydanın tüm paydaşlar arasında eşit dağılımı ve yerel istihdamın teşviki önceliklidir. Kadınların turizm sektörüne katılımının sağlanması, yerel halka yönelik turizm farkındalığı eğitimleri ve ürünlerini satabilecekleri pazarların kurulması sayesinde turizmin yerel ekonomiye olumlu katkılarına maksimize etmek mümkün olabilecektir. Batman turizminin gelişiminde bütüncül bir planlama eksikliği, bu alanda yapılan bilimsel çalışmaların yetersizliği ve turistik işletmelerin nitelik/nicelik açısından yetersizliği temel sorunlardır. Ayrıca kongre ve fuar alanlarının kısıtlı olması, müze sayısının azlığı ve sosyal medya tanıtımının yetersizliği de gelişim önündeki engeller arasında yer almaktadır. Etkili bir yönetim için SWOT analizi bulgularının dikkate alınması, tüm paydaşların (kamu, özel sektör, yerel halk, STK'lar) iş birliği yapması ve bir Destinasyon Yönetim Örgütü (DYÖ) olarak turizm örgütlenmesinin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Batman Üniversitesinin bu alanda yapılacak turizm araştırmalarına ağırlık vermesi, bölgedeki turistik kuruluşların hizmet kalitesinin iyileştirilmesi, sürdürülebilir tematik turizm rotalarının oluşturulması ve dijital dönüşüme uyum sağlanması, Batman turizminin rekabetçiliğini artırarak uzun vadeli sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

8. Gastronomi Kaynaklarını Etkin Kullanma

Batman mutfağının güçlendirilmesi ve kaynakların etkin kullanımı için çeşitli adımlar atılmalıdır. İlk olarak yöresel yemekler, tatlılar ve içecekler tespit edilmeli, tarifleri ve kültürel hikâyeleriyle birlikte

kayıt altına alınmalıdır. Bu içerikler, hazırlanacak bir gastronomi rehberi ve interaktif bir internet sitesinde paylaşılabilir. İnternet sitesinde yemek tarifleri, yapım videoları, restoran önerileri ve etkinlik duyuruları yer almalıdır. Batman mutfağını tanıtmak için özgün bir logo ve akılda kalıcı bir slogan da markalaşma sürecine katkı sağlayacaktır. Ayrıca her yıl düzenlenen Batman Gastronomi Festivali, bölgenin lezzetlerini ön plana çıkarmaktadır ve bu nedenle festival alanı büyütülmelidir. Yemek yarışmaları, ünlü şeflerle atölyeler ve tadım etkinlikleri hem halkın hem de turistlerin ilgisini çekecektir. Yöresel yemek kursları düzenlenerek bu kültürel mirasın yaygınlaştırılması sağlanabilir. Öte yandan, gastronomi turizmi altyapısının geliştirilmesi kapsamında, yerel restoranlar ve ürün satış noktalarını içeren gastronomi rotaları oluşturulabilir. Batman mutfağını tanıtan konaklama tesisleri ile bu deneyim daha bütüncül hâle getirilebilir. Son olarak yerel kafe ve restoranlara hijyen ve hizmet kalitesi konusunda eğitim verilerek işletmelerin gelişimi desteklenmelidir.

9. Dijitalleşme ve Akıllı Turizm Uygulamalarını Etkili Kullanma

Batman'ın turizm potansiyelini etkili bir şekilde tanıtmak ve daha geniş kitlelere ulaşmak için dijitalleşme ve akıllı turizm uygulamalarının aktif bir şekilde kullanılması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda ilk olarak, kullanıcı dostu, modern ve bilgilendirici bir turizm internet sitesi oluşturulmalıdır. İnternet sitesinde Batman'ın turistik yerleri, tarihî ve kültürel değerleri, etkinlik takvimi, konaklama seçenekleri, ulaşım bilgileri ve yöresel yemekleri gibi detaylı içeriklere yer verilmelidir. Bu sayede ziyaretçiler planlarını kolaylıkla yapabilirken şehir hakkında güvenilir ve güncel bilgiye ulaşabilir. Aynı zamanda internet sitesi, arama motoru optimizasyonu (SEO) ile güçlendirilerek Batman ile ilgili aramalarda üst sıralarda yer alması sağlanmalıdır. Blog yazıları, makaleler ve rehber içeriklerle Batman'ın ilgi çekici yönleri dijital ortamda sürekli güncel tutulabilir. Sosyal medya yönetimi ise turizm tanıtımında önemli bir araçtır. Batman'ın hedef kitesine uygun olarak Instagram, Facebook, Twitter ve YouTube gibi platformlarda aktif içerik paylaşımı yapılmalıdır. Görsel odaklı tanıtımlar, hikâyeler ve canlı yayınlarla şehirle dijital bağ kurulabilir. Ayrıca influencer marketing stratejisi kapsamında, seyahat, fotoğrafçılık ve gastronomi alanlarında etkili olan sosyal medya fenomenleriyle iş birlikleri gerçekleştirilerek sürekli hâle getirilmelidir. Bu kişiler aracılığıyla Batman'ın deneyimlenebilir yönleri geniş kitlelere tanıtılabilir. Bunun yanında e-posta pazarlaması yoluyla potansiyel ziyaretçilere turistik bilgiler, etkinlikler ve kampanyalar hakkında düzenli bültenler gönderilebilir. Online reklamcılık çalışmalarıyla da Google Ads ve sosyal medya reklamları üzerinden hedef kitleye ulaşmak mümkün olur. Tüm bu dijital stratejiler, Batman'ın turizmde dijital dönüşümünü hızlandırarak Batman turizmine değer katacaktır.

10. Tematik Rotalar Geliştirme

Batman ilinde turizmin çeşitlendirilmesi ve zenginleştirilmesi amacıyla farklı temalar etrafında geliştirilebilecek turizm rotaları hem yerli hem de yabancı turistlerin ilgisini çekecek potansiyele sahiptir. Doğal güzellikler, tarihî zenginlikler, inanç mirası, yerel mutfak ve kültürel çeşitlilik üzerine kurulacak bu rotalar sayesinde Batman turizmi daha planlı, sürdürülebilir ve deneyim odaklı hâle getirilebilir. Aşağıda Batman için turizm rotaları önerilmiştir.

Trekking Rotaları: Batman'ın Beşiri, Hasankeyf, Gerçüş, Kozluk ve Sason ilçeleri, doğa yürüyüşleri ve trekking tutkunları için ideal parkurlar sunmaktadır. Her yaş grubu ve ilgi alanına uygun olacak şekilde farklı zorluk seviyelerinde rotalar belirlenebilir. Öne çıkan trekking alanları arasında Mereto Dağı Rotası, Zovaser Dağı Rotası, Zore Kanyonu Rotası, Hasankeyf Kalesi ve Kanyonu Rotası ile Alodino Kalesi Rotası bulunmaktadır. Bu rotalar sadece fiziksel aktivite imkânı sunmakla kalmaz, aynı zamanda bölgenin eşsiz doğası, biyolojik çeşitliliği ve manzaralarıyla da ruhsal bir deneyim sağlar.

Yerel Gastronomi Rotaları: Batman'ın zengin mutfak kültürü, gastronomi turizmi açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Batman Merkez başta olmak üzere tüm ilçelerin tescillenmiş veya tescil sürecindeki yöresel yemekleri, bu rotalarda deneyimlenebilir. Sason cevizi ve balı, Hasankeyf kekiği, Gercüş sumacı, dibek kahvesi gibi yerel ürünler; tandır ekmeği, Şam böreği, perde pilavı, içli köfte, kütülk gibi yöresel yemeklerle birlikte ziyaretçilere hem tat hem de kültürel bağlamda unutulmaz bir deneyim sunar. Bu rotalar, yerel restoranlar, üreticiler ve kadın kooperatifleriyle iş birliği yapılarak daha da etkin hâle getirilebilir.

Tarihi ve Kültürel Turizm Rotası: 12 bin yıllık geçmişiyle Hasankeyf, bu rotaların merkezinde yer alır. Hasankeyf'in tarihî kalesi, mağaraları, Zeynel Bey Türbesi, Artuklu Hamamı, İmam Abdullah Türbesi, Koç Camii, Er-Rızk Camii, Kızlar Camii, tarihî kale kapısı ve modern Hasankeyf Müzesi, ziyaretçilere tarih içinde bir yolculuk sunar. Ayrıca Batman'ın sembol yapılarından biri olan tarihî Malabadi Köprüsü de bu rotaya dâhil edilerek bölgenin kültürel zenginliği bütüncül şekilde tanıtılabilir.

İnanç Turizmi Rotası: Batman, farklı din ve mezheplerin tarih boyunca bir arada yaşadığı bir coğrafya olması açısından inanç turizmine yönelik zengin bir potansiyele sahiptir. Hasankeyf'teki İmam Abdullah Türbesi, Gercüş'teki Seyyid Bilal Türbesi, Beşiri'deki Süryani Mor Kuryakos Manastırı ve Ezidiler için kutsal sayılan Şeyh Evinda Türbesi, bu rotanın başlıca duraklarıdır. Farklı inanç gruplarına ait bu yapılar, kültürel hoşgörü ve dinî çeşitlilik açısından da önemli bir değer taşımaktadır.

Kelebek Turizmi Rotası: Özellikle Kozluk ilçesinde bulunan Ayngebire bölgesi, kelebek gözlemciliği açısından Güney Doğu'da nadir alanlardan biridir. Bu bölge, kelebek türlerinin çeşitliliğiyle doğa severleri ve biyoloji meraklılarını kendine çekerken aynı zamanda ekoturizme katkı sağlayacak bir rota olarak geliştirilebilir.

Fotoğrafçılık Rotası: Batman'ın doğal ve tarihî güzellikleri, fotoğrafçılar için geniş bir görsel yelpaze sunar. Hasankeyf Vadisi'nin eşsiz gün doğumu manzaraları, Sason dağlarının zirveleri, Kozluk ve Beşiri ilçelerinin kırsal dokusu bu rotanın dikkat çeken noktalarıdır. Bu bölgelerde düzenlenecek fotoğrafçılık turları hem sanatsal üretimi destekler hem de turizmi çeşitlendirir.

Rafting Turizmi Rotası: Batman ve Sason Çayı, doğa sporları meraklıları için rafting potansiyeli taşımaktadır. Bu çaylarda oluşturulacak güvenli ve profesyonel rafting parkurları sayesinde macera turizmine yönelik bir alternatif ürün sunulabilir. Rehberli turlar ve ekipman desteğiyle rafting, özellikle genç turistlerin ilgisini çekecek bir faaliyet hâline getirilebilir.

Endüstriyel Miras Rotası: Batman'ın sanayi geçmişini yansıtan yapılar, turizme entegre edilerek kent hafızası yaşatılabilir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı (TPAO) rafineleri ve petrol kuyuları, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) depoları, Batman Garı, demir yolları ve Zilek Köprüsü bu rotanın temel duraklarıdır. Bu yapılar, sanayi mirasının korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından hem kültürel hem de ekonomik değer taşımaktadır.

11. Kent Peyzajını Düzenleme ve Rekreatif Alanları Artırma

Batman'ın zengin doğal ve kültürel mirasını kentsel peyzaja entegre ederek hem yerel halkın yaşam kalitesini arttırmak hem de turizm potansiyelini geliştirmek mümkündür. Bu kapsamda ilin sahip olduğu doğal su alanlarının aktif rekreasyon alanlarına dönüştürülmesi önerilmektedir. Bunun için Batman Çayı üzerinde kano, kayak ve küçük tekne turları için parkurlar oluşturulabilir. Yine Dicle Nehri kıyısında, özellikle Hasankeyf civarında yürüyüş ve bisiklet rotaları düzenlenerek bölgenin doğal güzelliklerine sahip rekreasyon alanları yaratılabilir. Bu hat boyunca oluşturulacak seyir

terasları ve piknik alanları da hem yerel halkın hem de bölge ziyaretçilerinin kullanımına sunulabilir. İlsu Baraj Gölü'nde uygun yerlerde rüzgar sörfü, yelken gibi su sporları yapılacak şekilde altyapı kurulabilir. Altyapı kapsamında soyunma kabinleri, kafeteryalar ve seyir alanları yapılabilir. Batman Müzesi'nin Türkiye'de tek örneği olan Müzепark konsepti (tarihî yaşam alanları ve uygulamalı kazı alanları) Hallan Çemi Höyüğü çevresinde veya Hasankeyf'in yeni yerleşim bölgelerinde de yaygınlaştırılmalıdır. Kent merkezinde ve turistik bölgelerde yerel üreticilerin ürünlerini sattıkları alanlar ile Batman'a özgü dokuma, telkâri ve ahşap oymacılığı gibi yerel el sanatlarının sergilendiği atölye/satış alanları oluşturulmalıdır. Kent içindeki boş ve atıl alanlar yeşillendirilerek ziyaretçilerin nefes alma alanlarına dönüştürülmelidir. Kent merkezinde uygun alanlarda konserler, festivaller ve halk buluşmaları için kullanılacak çok fonksiyonlu meydanlar planlanmalıdır. Bu meydanlara yerleştirilecek kent mobilyaları, sanatsal öğeler ve estetik aydınlatmalar ile güzel bir görünüme kavuşturulabilir.

12. Deneyimsel Turizm Uygulamalarını Artırma

Batman, sahip olduğu zengin turizm potansiyeline rağmen bu potansiyelini unutulmaz turizm deneyimlerine dönüştürmede zorluklar yaşamaktadır. Bölgeye gelen ziyaretçilerin daha uzun kalması ve keyifli anılar ile ayrılmasını sağlamak için deneyimsel turizm odaklı aktiviteler sunulması büyük önem taşımaktadır. Örnek olarak "Bir Günlük Batmanlı Olmak" adıyla hazırlanabilecek bir yerel otantik paket turu hazırlanabilir. Bu tura katılanlar Batman mutfağının en önemli ürünleri olan tandır ekmeği yapımını öğrenerek veya kaburga dolması, kütülk (İçli Köfte), Şam böreği gibi yöresel lezzetlerin hazırlanışına katılarak açık hava taş fırın atölyelerine katılabilir. Yine bölgeye özel Sason çileği, cevizi, balı ve Gercüş Mezrunu üzümü gibi coğrafi işaretli ürünlerin "hikâyeleri" ile birlikte tanıtımı yapılmalı ve yerel pazarlarda veya oluşturulacak uygun mekânlarda satışı yapılmalıdır. Yöreye özgü dokumacılık, telkâri ve ahşap oymacılığı gibi el sanatlarını ziyaretçilerin deneyimleyecekleri atölyeler ve bu ürünleri satın alabilecekleri satış noktaları oluşturularak yerel kültürün tanıtımı sağlanabilir. Turistlerin yoğun ilgi gösterdiği, civar illerden de bilinen ve daha önce kapatılmış olan Dengbej Evleri açılmalı ve bölgeye gelen turistlere bu somut olmayan kültürel miras ürünü ziyaretçilere sunulmalıdır. İlâveten bölgede bulunan Batman, Garzan Çayları ve Dicle Nehri gibi alanlarda kano, tekne turları ve deniz paraşütü gibi su sporları deneyimsel olarak sunulmalıdır. Müzепark projesine benzer projeler yaygınlaştırılarak uygulamalı arkeolojik kazı eğitimleri öğrenci ve çocuklara yönelik özel deneyimler sunulmalıdır.

13. Nitelikli Hediyelik Eşya Envanterini Geliştirme

Yerel üretime dayalı, özgün ve kaliteli hediyelik ürünlerin tasarlanması ve pazarlanması teşvik edilmelidir. Batman'ın kültürel dokusunu ve el sanatları geleneğini yansıtan el emeği ürünler ön plana çıkarılmalıdır. Özellikle Batman'ın ilçelerinde geleneksel yöntemlerle dokunan kilim ve halılar, bu envanterin temel taşlarından biri olabilir. Bu ürünlerin üretimi hem kadın istihdamını destekleyecek hem de kültürel mirasın yaşatılmasına katkı sunacaktır. Ayrıca Batman'ın tarihî ve kültürel değerlerini simgeleyen seramik dekoratif eşyalar üretilerek turistik ürün çeşitliliği artırılabilir. Magnet, tabak, kupa, vazo gibi farklı boyut ve kullanım amaçlarına uygun seramik ürünler hem estetik hem de işlevsel bir hediye seçeneği sunar. Bunların yanı sıra iğne oyası, el yapımı çantalar, yöresel bez bebekler gibi el sanatları ürünleri hem kültürel kimliği yansıtır hem de hediyelik eşya pazarında özgün alternatifler oluşturur. Batman'a özgü yün çoraplar, tiftik seccadeler ve yerel desenli kilimler de bu ürün yelpazesine dâhil edilebilir. Gıda ürünleri de hediyelik eşya olarak değerlendirilebilecek, önemli bir kategoridir. Bozulmadan taşınabilir nitelikteki yerel gıdalar, küçük paketler hâlinde sunularak hem lezzetli hem de otantik bir hediye alternatifi oluşturulabilir. Bu kapsamda Sason cevizi ve balı, Hasankeyf kekiği, dibek kahvesi, karpuz çekirdeği, Batman fıstığı ve

Gercüş sumacı gibi ürünler, özgün ambalajlarla hediyelik eşya hâline getirilebilir. Bu tür ürünlerin “Batman Hatırası” markası altında birleşmesi hem tanıtım hem de satış açısından etkili bir adım olacaktır.

14. Hasankeyf Özelinde Batman Destinasyonunun Etkili Tanıtımını Yapma

Batman, tarihî, kültürel ve doğal zenginlikleriyle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin öne çıkan destinasyonlarından biridir. Özellikle Hasankeyf, 12 bin yıllık geçmişiyle hem arkeolojik hem de turistik açıdan eşsiz bir değere sahiptir. Ancak bu değerlerin uluslararası ölçekte tanıtımı hâlen yeterli düzeye ulaşmamıştır. Etkili bir tanıtım stratejisi hem yerli hem yabancı turistlerin ilgisini çekerek bölgenin turizm potansiyelini artırabilir. Bu bağlamda, Hasankeyf özelinde Batman'ın etkili tanıtımı çok yönlü ve taktiksel/stratejik bir yaklaşım gerektirir. Bu nedenle aşağıdaki tanıtımların yapılması gerekmektedir.

Batman'ın sahip olduğu zengin tarihî, kültürel ve doğal değerleri ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtmak, şehrin turizm potansiyelini artırmak ve daha fazla ziyaretçi çekmek için önemli bir adımdır. Fuarlar, bu tanıtım için etkili bir araç olarak kullanılabilir. Bu kapsamda kültür turizmi, doğa turizmi, inanç turizmi vb. alanlarına ilgi duyanlara uygun ulusal ve uluslararası fuarları seçilmelidir. Örneğin, ITB Berlin, World Travel Market London, Arabian Travel Market Dubai gibi uluslararası turizm fuarları veya Türkiye'deki Travel Turkey İzmir, Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı (EMITT) gibi ulusal fuarlar tercih edilebilir.

Dijital pazarlama, Batman'ın turizm potansiyelini tanıtmak ve daha geniş kitlelere ulaşmak için en etkili ve uygun maliyetli yöntemlerden biridir. Bu kapsamda, Batman'ın turistik yerlerini, etkinliklerini, konaklama ve ulaşım olanaklarını içeren kapsamlı ve güncel bir internet sitesi oluşturulmalıdır. Söz konusu internet sitesinin Türkçe ve İngilizce gibi farklı dillerde hizmet vermesi, mobil cihazlarla uyumlu olması, ziyaretçilere yüksek kaliteli fotoğraflar, videolar ve 360 derece sanal turlar aracılığıyla görsel bir deneyim sunması büyük önem taşımaktadır. Öte yandan, Batman ili ve özellikle Hasankeyf özelinde hedef kitleye uygun sosyal medya platformları (Instagram, Facebook, Twitter, YouTube vb.) belirlenmeli; her platformun dinamiklerine uygun içerikler üretilerek aktif bir dijital varlık sürdürülmelidir. Yüksek kaliteli fotoğraflar, videolar, canlı yayınlar, hikâyeler ve reels gibi farklı formatlarda paylaşımlar yapılarak Batman'ın turistik cazibesi etkili bir şekilde vurgulanabilir. Bununla birlikte Batman'daki yerel turizm acenteleriyle iş birliği yapılarak şehir içi turlar, konaklama paketleri ve diğer turistik hizmetlerin satışları artırılabilir. Ayrıca Türkiye genelindeki büyük tur operatörleriyle anlaşmalar yapılarak Batman'ın tur programlarına dâhil edilmesi sağlanmalı; online platformlar aracılığıyla uluslararası turizm acentelerine ulaşılarak iş birliği teklifleri sunulmalıdır.

15. Yerel Yemeklerin Tadılabilceği Bir Mutfak Deneyim Atölyesi Ortaya Çıkarma

Mutfak deneyim atölyesi yöresel yemeklerin gastronomi turizmi içerisinde öneminin korunmasına yardımcı olacaktır. Özellikle tescillenmiş ve tescil süreci devam eden yöresel yemeklerin uygulamaları yapılmalıdır. Şam böreği, Batman piçik yemeği, Gercüş helavi tatlısı, Gercüş sumak şerbeti, Hasankeyf hilve kahvesi, Hasankeyf havdel tatlısı, Kozluk çörten yemeği, Kozluk kâğıt kebabı, Kozluk yılan çorbası (kari), Sason şalgam yemeği (Bin Ard), Sason kahk tatlısı mutfak deneyim atölyesinde muhakkak yapılmalıdır. Bunlar yapılırken yerli ve yabancı turistlere yerel mutfak ustaları veya gastronomi eğitmenleri tarafından yemeklerin tarihi, anlamı, hazırlanışı ve yöresel hikâyeleri anlatılmalıdır. Bu anlatımlar sözlü olduğu kadar görsel sunumlarla da desteklenmelidir (örneğin slayt ya da kısa belgesel videolar). Böyle bir mutfak deneyim atölyesi

otantik bir mekânda (taş ev, tarihî konak, yöresel mimariye sahip alanlar) yapılabilir. Mekân, Batman'ın yöresel havasını yansıtmalı; dekorasyonda kilim, bakır kaplar, yer sofrası gibi detaylar kullanılmalıdır. Bu yöresel mutfak deneyiminde, katılımcılara yöresel kıyafetler giydirilebilir veya fotoğraf köşesi hazırlanabilir. Mutfak atölyesi deneyimi sonunda sertifika, reçete kitapçığı veya yöresel ürünlerden oluşan küçük hediyeler verilebilir (ev yapımı pekmez, yöresel kaya tuzu). Bu mutfak deneyim atölyesinde yöresel yiyeceklerin satış ünitesi bulunması, mutfak deneyim atölyesinin sürdürülebilirliğini arttıracaktır.

16. Mevcut Konaklama Tesisleri ve Restoran Menülerinde Yerel Yemeklerin Yer Almasını Sağlama

Batman, zengin yöresel mutfağı ve sahip olduğu coğrafi işaretli ürünleriyle çok önemli bir gastronomi potansiyeline sahiptir. Fakat bu lezzetler mevcut konaklama işletmelerinde ve yerel restoranların menülerinde yeterince yer almamaktadır. Oysa bölgenin sahip olduğu Sason çileği, cevizi ve balı, Gercüş Mezrunne üzümü, yöresel pekmez, piçik yemeği, tandır ekmeği, kaburga dolması, kütülk (içli köfte), Şam böreği ve Kozluk domatesi gibi Batman'a özgü ürünler ve bu ürünlerden hazırlanmış yemekler menülere eklenmelidir. Bu sayede yerel çiftçilerin ve üreticilerin ürünlerinin değerlendirilmesi ve tanıtılması sağlanacaktır. Ayrıca yerel lezzetlerin orijinal reçeteler ile aslına sadık kalınarak yapılabilmesi için Batman Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü ile iş birliği yapılarak otantik yöresel yemek tarifleri konusunda yerel şefler eğitilmelidir. Verilecek bu eğitimlerde sadece menülerin içeriğini paylaşmak yerine bu yemeklerde kullanılan ürünlerin tarihçeleri, kısa hikâyeleri veya bölgenin kültüründeki önemini belirten hususlar da paylaşılmalıdır.

17. Yerel El Sanatlarını Yeniden Canlandırarak Hediye Eşya Envanterini Canlandırma

Batman ilinde satılan hediyelik eşyaların çoğunun yöreyi yansıtmaması ve yerel üreticiler yerine Uzak Doğu ülkelerinden ithal edilmesi sebebiyle Batman, nitelikli turistik hediyelik eşya arzı konusunda yetersizdir. Bu sebeple öncelikli olarak geleneksel el sanatları, envanter çalışmasıyla tespit edilmelidir. İlâveten bu el sanatlarını icra eden yerel ustalar da kayıt altına alınmalıdır. Yapılacak bir değerlendirme çalışmasından sonra kaybolmaya yüz tutmuş ya da bu sanatı devam ettirecek ustası kalmamış el sanatları için Batman Üniversitesi, Halk Eğitim Merkezi vb. eğitim kuruluşları ile iş birliği yapılarak kurslar düzenlenmelidir. Bu sayede unutulmaya yüz tutmuş veya yeterince bilinmeyen el sanatları gün yüzüne çıkmış olacaktır. Halı ve kilim dokuma, iğne oyası, el yapımı bebek vb. el sanatları profesyonel tasarımcı desteği alınarak turistik ürün hâline getirilmelidir. Bu ürünlerin satış ve pazarlaması için Batman ilinin sosyal medya hesapları aktif olarak kullanılmalıdır. İlâveten şehrin uygun yerlerinde oluşturulacak satış stantları ile ziyaretçilerin bu ürünlere erişimi sağlanmalıdır. Bu ürünlerin üretimi ve pazarlamasını yapabilmek için özellikle kadın üreticiler desteklenmeli ve bunların oluşturduğu kadın kooperatifleri kurulmalıdır. Ev kadınları ve yerel üreticilere sağlanacak "mikro kredi"ler ile kendi işlerini kurmaları desteklenmelidir. Yerel hediyelik eşyalar için seçim yapılırken özellikle seramik ürünler tercih edilmeli ve bölgedeki seramik atölyelerinin bu sürece dâhil edilmesi sağlanmalıdır.

18. Sağlık Turizmi Kapsamında Hedef Pazarlarda Etkili Tanıtım Yapma ve Yeni Pazarlar Oluşturma

Bu kapsamda özellikle Kuzey Irak ve İran gibi coğrafi ve kültürel yakınlığı olan ülkelerde sağlık hizmetlerinin tanıtımına ağırlık verilmelidir. Bu ülkelerde düzenlenen uluslararası sağlık ve turizm

fuvarlarına katılım, Batman'daki özel ve kamu hastanelerinin hizmet kalitesini doğrudan tanıtmak açısından büyük önem taşımaktadır. Aynı zamanda bu pazarlarda tanınırlığı yüksek olan yerel ünlüler, sağlık alanındaki influencerlar ve medya temsilcileri, özel davetlerle Batman'a getirilerek hem tedavi süreci deneyimletilebilir hem de onların sosyal medya ve medya gücüyle etkili bir tanıtım kampanyası yürütülebilir. Öte yandan, sadece hasta değil, refakatçiler de sağlık turizmi sürecinde önemli bir hedef kitledir. Batman'ın tarihî, kültürel ve doğal zenginlikleri, refakatçilere yönelik özel olarak hazırlanmış gününbirlik turlar veya 2-3 günlük kültür ve spor turizmi gezi paketleri ile değerlendirilmelidir. Bu paketler, Hasankeyf gezisi, yöresel yemek deneyimleri, yerel el sanatları tanıtımı ve alışveriş gibi etkinliklerle zenginleştirilerek refakatçilere hem dinlenme hem de keşif imkânı sunulabilir. Yukarıdaki çözüm önerilerine ilave olarak sağlık turizmi için ilimizi tercih eden ziyaretçilerin sınır kapısı kapı sorununun çözülmesi gereklidir. İlimize sağlık turizmi amacı ile gelen ziyaretçiler için Irak hükümeti ile resmî temaslar gerçekleştirilmelidir, sınır kapılarında yaşanan sıkışıklık giderilmeli ve işlemlerin kısa sürede tamamlanması sağlanmalıdır. Tüm bu çalışmaların sürdürülebilir ve etkili olması için Batman'daki özel hastaneler, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü ve yerel turizm acenteleri arasında güçlü bir iş birliği ağı kurulmalıdır. Hastanelerin sunduğu sağlık hizmetlerinin tur paketleri ile entegre edilmesi hem şehrin ekonomik kazancını artıracak hem de Batman'ı bölgesel bir sağlık turizmi merkezi hâline getirecektir.

19. Dağ ve Yol Bisiklet Rotaları Oluşturma

Bisiklet turizmi dünyada hızla büyüyen ve gelişen bir sektör olup, geçtiğimiz yıl sonu itibarıyla 135 milyar dolarlık bir küresel hacme ulaşmıştır. 2030 yılına kadar pazar payının 234 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir. Başta İtalya ve Fransa gibi ülkelerde artan bisikletli turist sayısı sebebiyle pazarın %40'ı Avrupa'nın elindedir. Elektrikli bisikletlerin yaygınlaşması, kadın, yaşlı ve çocukların giderek bisiklet turizmine katılımlarını kolaylaştırmıştır. Türkiye'de bisiklet turizmi yeterince yaygınlaşmadığı için bu oran %20'lerde kalmıştır. Ancak İzmir, Edirne gibi şehirlerin Eurovelo gibi uluslararası bisiklet ağına katılmaları, Konya'da 500 km'ye yakın bisiklet yolu bulunması sevindirici gelişmelerdir. Bu kapsamda Batman da bu pastadan hak ettiği payı alabilmek için özellikle sahip olduğu Mereto Dağı, Zovaser Dağı ve Zore Kanyonu gibi trekking rotalarını esas alarak dağ bisikleti rotaları oluşturabilir. Bu rotalar zaten belirlenmiş ve haritalandırılmıştır. Hasankeyf gibi tarihî ve doğal güzellikleri bir araya getiren yerler de bisiklet rotalarına entegre edilerek kültür ve doğa turizmi deneyimi sunulabilir. Batman'ın sahip olduğu zengin gastronomik ürünler bisiklet rotaları üzerine veya yakınlarına eklenecek yerel lezzet duraklarıyla zenginleştirilebilir. Ayrıca bölgede bulunan konaklama tesisleri için T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığının vermiş olduğu "Bisiklet Dostu Otel" sertifikası alınması teşvik edilmelidir. Bu sayede bisiklet turizmine ilgi duyan turistlerin bölgeye gelmeleri sağlanabilecektir. Daha önce 6 istasyonda 55 bisiklet ile 2018 yılında hayata geçirilen şehir için bisiklet kiralama hizmeti halktan yoğun ilgi görmesine rağmen kademeli olarak kullanımdan kaldırılmıştır. Bu hizmet, şehir içinde tekrar devreye alınarak ziyaretçilerin hizmetine sunulmalıdır.

20. Hasankeyf CittaSlow (Yavaş Şehir) ve Gönüllü Köyü En İyi Turizm Köyü Başvurularını Yapma

Hasankeyf'in Cittaslow (Yavaş Şehir) ağına başvurusu, bölgenin tarihî dokusu, sakin yaşam kültürü ve doğal güzelliklerinin korunarak tanıtılması açısından son derece isabetli bir adım olacaktır. İtalya merkezli Cittaslow ağı, nüfusu 50.000'in altında olan, yerel kültürü koruyan, çevre dostu uygulamaları benimseyen ve yavaş yaşam felsefesini destekleyen şehirleri kapsar. 12 bin yıllık geçmişiyle Hasankeyf, motorlu taşıt trafiğinin azlığı, doğal yaşam döngüsüne uyumlu yerleşim yapısı, yöresel üretime dayalı ekonomisi ve kültürel miras değerleriyle Cittaslow kriterlerini büyük ölçüde karşılamaktadır. Cittaslow üyeliği, Hasankeyf'in uluslararası turizm haritalarında daha fazla

yer bulmasını sağlayacak, ayrıca ziyaretçi profiline uygun daha bilinçli ve sürdürülebilir turizm hareketliliği yaratacaktır.

Öte yandan, Batman'ın Gercüş ilçesine bağlı olan Gönüllü köyü için Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) Best Tourism Villages (En İyi Turizm Köyleri) programına başvuru başlatılması da önemli bir adım olacaktır. Bu program, kırsal alanlarda sürdürülebilir turizmi teşvik etmeyi ve yerel yaşam biçimini korumayı amaçlamaktadır. Gönüllü köyü, özellikle 1979 yılında çekilen “Hazal” filmi, otantik dokuya sahip film ortamı ve çevresel özellikleri sayesinde dikkat çekmektedir. Köydeki taş ev mimarisi, geleneksel tarım ve hayvancılık faaliyetleri, misafirperverlik kültürü ve doğal peyzajı, Best Tourism Villages kriterleriyle büyük oranda örtüşmektedir. Başvuru süreci, köyde turizmi geliştirmekle kalmayıp aynı zamanda kırsal kalkınmaya katkı sunacak altyapı ve tanıtım projelerinin desteklenmesini de sağlayacaktır.

21. Karavan Park Alanları Üretme

Karavan turizmi, özellikle pandemi sonrası dönemde bireysel ve doğa temelli seyahat arayışlarının artmasıyla dünya genelinde büyük bir ivme kazanmıştır. Avrupa, yaklaşık 40 milyar euroluk pazar hacmiyle bu alanda ABD'den sonra en büyük ikinci pazardır; Almanya, Fransa ve İngiltere gibi ülkeler karavan altyapısı ve kullanıcı sayısı ile öne çıkmaktadır. Türkiye ise doğal güzellikler ve kültürel çeşitlilik açısından büyük bir potansiyel barındırmasına rağmen karavan-kamp alanlarının yetersizliği ve altyapı eksiklikleri sebebiyle yeterli payı alamamaktadır. Batman, uygun düzenlemeler ile bu pazardan yüksek düzeyde pay alma potansiyeline sahiptir. Bunun için Hasankeyf ve Sason ilçelerindeki daha önceden planlanmış olan “Doğal Park ve Kamping” alanlarının hayata geçirilmesi gerekmektedir. Oluşturulacak bu kamp alanları, karavan turistlerinin temel ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde idari bina, bekçi kulübesi, kadın ve erkek duş ve WC'ler, umumi kullanıma açık mutfak, çocuk parkı, otopark ve aydınlatma üniteleri ile donatılmalıdır. Karavan park alanlarının yer seçiminde mevcut yürüyüş rotalarını kullanan misafirlerin de bu imkânlardan faydalanabilmesi gözetilmelidir. Öneri olarak Gercüş ilçesi Gönüllü köyünün bozulmamış otantik yapısı ve korunmuş doğası sebebiyle oluşturulacak karavan parkı bölgeye olan cazibeyi arttıracaktır.

22. Batman Deneyim Turları Düzenleme

Batman turizminin gelişmesi için “Batmanlı olmak” mottosuyla oluşturulacak deneyim rotaları, ziyaretçilere şehrin kültürel ve doğal zenginliklerini keşfetme imkânı sunacaktır. Bu kapsamda bir, iki veya üç günlük turizm rotaları planlanabilir. Bir günlük rotada, Batman merkezi dışında, Batman'ın kuzeyinde yer alan Sason ve Kozluk ilçeleri gezilebilir. Bu rota kapsamında tarihî Malabadi Köprüsü, Meryem Ana Kilisesi, Mereto Dağı, çevresindeki yaylalar ve vadiler ziyaret edilebilir. Aynı gün Kozluk ilçesinde Hızır Bey Camii, İbrahim Bey Camii gibi tarihî yapılar ile Kozluk Kalesi ve Aynegebire Mesire Alanı gibi doğal güzellikler de deneyimlenebilir. İki veya üç günlük rotalarda ise Beşiri, Hasankeyf ve Gercüş ilçeleri ön plana çıkmaktadır. Beşiri'de Şeyh Evinda Ezidi Türbesi ve Mor Kuryakos Süryani Manastırı gibi inanç mirası alanları gezilebilir. Hasankeyf'te ise Ulu Camii, Büyük ve Küçük Saraylar, İmam Abdullah Türbesi, Zeynel Bey Türbesi, Artuklu Hamamı, Er-Rızk Camii, Koç Camii ve Hasankeyf'in 12 bin yıllık geçmişini yansıtan Hasankeyf Müzesi ziyaretçilere zengin bir tarihsel deneyim sunar. Son olarak Gercüş'ün doğal ve tarihî güzellikleri bu rotaya dâhil edilerek bölge, daha geniş bir perspektif ile tanıtılabilir. Bu rotalar yöresel yemeklerle desteklenerek gastronomi turizmine de katkı sağlayabilir.

23. Hasankeyf Esnafına Turizm Bilinci Kazandırma

Batman ilinde, özellikle de Hasankeyf'te bulunan esnafın turizm bilincinin artırılması ve turistlere uygulanan fahiş fiyat uygulamalarının önüne geçilerek bölgenin GAP turizm programlarından çıkarılmasının engellenmesi gerekmektedir. Bölgedeki turistik ürün yelpazesinin azlığı, yerel halkın turizm bilincinin yeteri kadar gelişmemiş olması vb. konular Hasankeyf için bir tehdit oluşturmaktadır. Turistik ürün ve hizmet fiyatlarındaki yükseklik de önemli bir şikâyet konusudur. Bu durum bölgeye tur düzenleyen acentelerin ve misafirlerin memnuniyetini düşürmektedir ve bölgenin itibarını zedelemektedir. Bunu önlemek için yerel halkın ve esnafın turizm bilincinin geliştirilmesi zorunludur. Bu amaçla düzenlenecek eğitimlerde turizmin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutları irdelenerek uzun vadeli faydaları anlatılmalıdır. Verilecek bu eğitimler, kaymakamlık önderliğinde, belediye ve esnaf odaları, ticaret odası vb. STK'lar iş birliğiyle düzenlenmelidir. Ayrıca bölgeye gelen ziyaretçilerin memnuniyetleri kare kodlar aracılığıyla ölçülerek bölgedeki tesislerin hizmet kaliteleri tespit edilmelidir. En iyi hizmet veren işletmeler plaket, sertifika vb. yöntemlerle ödüllendirilmelidir. Yöreye özgü "Turist Dostu İşletme" sertifika programı geliştirilmelidir; bu sertifikayı almak için kriterler oluşturulmalı ve bu şartları sağlayanlara "Turist Dostu İşletme" etiketini kullanabilmeleri için izin verilmelidir. Bölgede bulunan tüm işletmelerin fiyatlarının görünecek şekilde, şeffaf, erişilebilir olması sağlanmalı ve alışveriş sonrası sürprizlerin yaşanmasının önüne geçilmelidir. Bölgeye davet edilecek tur operatörleri ile yapılacak görüşmelerde operatörlerin görüş, öneri ve beklentileri birinci ağızdan öğrenilmeli ve bunların sağlanması için gerekli adımlar atılmalıdır. Bölgede bulunan tüm işletmelerin aynı ürüne aynı fiyat politikasını benimsemesi sağlanmalı ve işletmeler arası haksız rekabetin önüne geçilmelidir.

24. Endüstriyel Mirası Turistik Ürün Hâline Getirme

Batman ilinde bulunan endüstriyel miras unsurları, bölgenin sanayi geçmişini yansıtan önemli yapılar olup, bu unsurlar uygun stratejilerle turistik bir ürün hâline getirilebilir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı'na (TPAO) ait petrol rafinerileri ve kuyuları, Türkiye'nin ilk petrol arama ve üretim faaliyetlerinin yapıldığı yerlerdendir ve bu açıdan büyük tarihsel değere sahiptir. Bu miras, bir endüstri turizmi rotası oluşturularak değerlendirilebilir. Ziyaretçilere yönelik rehberli turlar düzenlenebilir; petrol müzesi, etkileşimli sergiler ve üretim süreçlerini anlatan görsel sunumlar ile petrolün çıkarılmasından işlenmesine kadar olan süreç tanıtılabilir. Ayrıca emekli işçilerin tanıklıkları ve arşiv belgeleriyle desteklenen deneyim merkezi kurulabilir. Bunun yanı sıra Batman devlet demiryolları ve istasyonları, ulaşım tarihine ışık tutan yapılar ile nostaljik tren yolculuklarına açılabilir. Bu trenler belirli güzergâhlarda kısa turistik turlar sunabilir. Batman Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) depoları ise kültürel etkinliklere ev sahipliği yapacak şekilde kültür merkezlerine dönüştürülebilir; yerel ürünlerin tanıtıldığı etkinlikler ve sergilerle desteklenebilir. Zilek Köprüsü gibi yapılar, teknik mimari örnekleri olarak tanıtılabilir ve yürüyüş yolları, seyir terasları ile ziyaretçilerin ilgisini çekecek birer fotoğraf ve gezi noktası hâline getirilebilir. Batman eski kireç fabrikası ise açık hava müzesi formatında sunulabilir; burada hem üretim süreçleri hem de işçilerin yaşamları anlatılabilir. Tüm bu yapılar bir bütün olarak "Batman Endüstriyel Miras Rotası" adı altında markalaştırılabilir. Tanıtım kampanyaları, belgeseller, sosyal medya içerikleri ve turizm fuarlarında yer alarak hem ulusal hem uluslararası alanda bilinirlik artırılabilir. Ayrıca yerel halkın katılımıyla yapılacak atölye çalışmaları ve eğitimleri hem ekonomik katkı sağlar hem de kültürel sahiplenmeyi güçlendirir. Böylece Batman, yalnızca doğal ve kültürel güzellikleriyle değil, aynı zamanda sanayi tarihine ışık tutan endüstriyel mirasıyla da dikkat çeken bir destinasyon hâline gelebilir.

25. Turizm Bilgi Merkezlerini ve Yönlendirme Tabelalarını Ziyaretçilere Kolaylık Sağlayacak Şekilde Düzenlenme

Batman Turizm Bilgi Merkezleri, şehrin turistik potansiyelini tanıtmak ve ziyaretçilere rehberlik etmek amacıyla stratejik noktalarda konumlandırılmalıdır. Bu merkezlerin şehir merkezinde, Batman Havalimanı'nda, otogar ve tren garı gibi önemli ulaşım noktalarında yer alması büyük önem taşır. Ziyaretçilerin ilk karşılaştığı alanlarda bulunmaları, turistlerin bilgiye kolay ulaşmasını sağlar. Merkezlerin dış cephesi dikkat çekici olmalı, yönlendirme tabelalarıyla desteklenmelidir. Bilgi merkezleri, harita, broşür, tur rotaları ve yerel etkinlik bilgileri sunmalıdır. Ayrıca çok dilli personel ve dijital bilgilendirme ekranları ile hizmet kalitesi artırılabilir. Erişilebilirlik açısından engelli bireylerin kullanımına uygun tasarımlar da önemlidir. Bu merkezler aynı zamanda yerel el sanatları ve hediye eşyalarının tanıtımı için de bir alan olabilir. Batman'daki yönlendirme tabelaları, ziyaretçilerin şehirde kolaylıkla gezebilmesi ve turistik noktalara ulaşabilmesi için stratejik konumlara yerleştirilmelidir. Bu tabelalar özellikle şehir merkezi, ana yollar, kavşaklar, turistik bölgeler, tarihî yapılar ve müze gibi önemli destinasyonların yakınlarında bulunmalıdır. Tabelaların yüksek görünürlüğe sahip olması önemlidir. Farklı dillerde bilgilendirme sunulması, özellikle yabancı turistlerin şehri rahatça keşfetmesini kolaylaştırır. Ayrıca yönlendirme sistemine kare kodlar eklenerek dijital haritalar ve sesli rehber hizmetleriyle entegrasyon sağlanabilir.

26. Etkili Bir Turizm Yönetimi Oluşturma ve Tanıtımda Bütünleşik Yaklaşımı Benimseme

2018 yılında hazırlanan Türkiye Turizm Ana Planı'nda, ulusal tanıtım ve pazarlamada markalaşmayı sağlamanın yanı sıra destinasyon özelinde tanıtım ve pazarlama faaliyetlerini yürütecek yapıların oluşturulması amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik olarak ortaya konan ulusal hedeflere uygun biçimde potansiyel ulusal turizm olanaklarını belirleyerek ulusal çapta tanıtım ve pazarlama etkinliklerini yerine getirmek için 2019 yılında Türkiye Turizm ve Geliştirme Ajansı (TGA) faaliyete geçmiştir. 2021 yılı itibarıyla da T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü ve Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansı (TGA) eş güdümünde, ulusal ve uluslararası alanda destinasyonların daha etkin tanıtımını destekleyecek İl Tanıtım ve Geliştirme Programı başlatılmış ve bu kapsamda iller bazında İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulları (İTGK) oluşturulmuştur. Böylece kurulan İTGK'ların ulusal eylem planı çerçevesinde ortaya konan ilkeler ve yaklaşım doğrultusunda, ilin turizm tanıtım ve geliştirme etkinliklerini belirlemesi ve bunları koordine etmesi, bir anlamda il sınırlarını kapsayan Destinasyon Yönetim Örgütü olarak çalışması beklenmektedir.

Destinasyon Yönetim Örgütlerinin (DYÖ) temel fonksiyonu, destinasyonun özellikle tanıtım ve geliştirme politikalarını belirlemek ve bu politikaları yerel paydaşlarla koordine ederek yürütmektir. Valiliklerin ve özellikle Valilik altında İl Kültür ve Turizm Müdürlüklerinin öncülüğünde oluşturulan İTGK'ların, DYÖ'lerin uluslararası yapılanmasına uygun şekilde, geniş bir paydaş katılımıyla yönetilmesi gerekmektedir. Bu paydaşlar; destinasyondaki yerel yönetimler, turizm işletmeleri (seyahat acenteleri, konaklama, gastronomi ve rekreasyon işletmeleri vb.) ticari birlikler, meslek odaları, Bölgesel Kalkınma Ajansı ve uluslararası projelerde rol alabilecek sivil toplum örgütleri, kongre ve bilimsel etkinliklerde rol alan üniversiteler, spor kulüpleri vb. gibi ilde farklı faaliyet alanlarında etkinlikler yürüten yapılar olabilmektedir.

Batman İl Tanıtım ve Geliştirme Kurulu, tanıtımda DYÖ sorumluluğu ile hareket ederek Turizm Ana Planı'na uygun ve TGA tarafından ulusal hedeflere uyumlu biçimde ortaya konan *Batman Turizm Tanıtım ve Geliştirme Yol Haritası*'ndaki başlıkları yerine getirme ve ilin etkili tanıtımını yapma görevini üstlenmektedir. İl bazında birçok kurum ve kuruluş, bir taraftan bağımsız biçimde kendi tanıtımlarını yaparken, diğer taraftan da ilin tanıtımına da önemli destek verebilmektedir. Bu

noktada bir destinasyonun tanıtımında rol alan ulusal ve özellikle uluslararası ilişkilerde güçlü ağlara sahip paydaşların eş güdüm içinde hareket edebilmeleri önem arz etmektedir. Bu kapsamda Kurul; il tanıtımında rol alabilecek, ilde ticaret, eğitim, çevre, bilim, spor, sağlık, kültür ve sanat gibi farklı alanlarda etkinlik yürüten sivil toplum örgütlerinin, yerel yönetimin, akademinin, turizm işletmelerinin, il idari birimlerinin ve spor kulüpleri gibi kendi faaliyet alanında ulusal ve uluslararası temasları olan ve tanıtımda rol alabilen paydaşların tanıtım çabalarını bütünleşik bir plan dâhilinde ele almalıdır. Kurul, her bir paydaşın il tanıtımında etkili rol alabileceği alanları belirlemeli, etki alanları içinde sorumluluklarını paylaşmalı ve bu sayede her bir paydaşın tanıtımdaki rollerinin belirlenen ortak hedef doğrultusunda şekillenmesini sağlayarak bütüncül bir politika benimsemelidir.

DYÖ sorumluluğunda hareket eden Kurul, ildeki turizm potansiyelini ve mevcut kaynakları düşünerek ortaya koyduğu markalaşma hedefi yolunda, destinasyonun tanıtım sloganı, imajı ve marka konumu hedefini farklı paydaşların eş güdümlü çabaları ile ortak hedefe yöneltmeli ve bu sayede daha hızlı ve etkili sonuç almayı sağlamalıdır.

İsmet İnönü Bulvarı No: 32
06100 Emek, Ankara

Esentepe Mahallesi Büyükdere Cad.
No: 127 Astoria AVM B Blok Kat: 4
34394 Şişli, İstanbul